

PWYLLGOR LLYWIO'R GYMRAEG

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywio'r Gymraeg a gynhaliwyd yn trwy gynhadledd fideo, Dydd Mercher, 15 Tachwedd 2023 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard (Cadeirydd), Ann Davies, Gill German, Huw Hilditch-Roberts, Carol Holliday, Arwel Roberts, Cheryl Williams a/ac Emrys Wynne

HEFYD YN BRESENNOL

Y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes (GW), Yr Arweinydd Tîm - Cyfathrebu a Rheoli Ymgyrchoedd (CH-O), Gweinyddwyr Pwyllgorau (KEJ & RTJ Gwesteiwr)

1 YMDDIHEURIADAU

Dim.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Dim.

3 PENODI CADEIRYDD

Wnaeth y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes; ceisio enwebiadau ar gyfer swydd y cadeirydd.

Cynigiodd y Cynghorydd Ann Davies y dylid penodi'r Cynghorydd Ellie Chard yn gadeirydd, ac eiliwyd y cynnig gan y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts. Diolchodd y Cynghorydd Chard i'r aelodau am y cynnig ond dywedodd nad oedd hi eisiau swydd y cadeirydd.

Cynigiodd y Cynghorydd Emrys Wynne y dylid penodi'r Cynghorydd Arwel Roberts yn gadeirydd ac eiliwyd y cynnig gan y Cynghorydd Ellie Chard.

Gan nad oedd unrhyw gynigion eraill, felly penodwyd Arwel Roberts yn gadeirydd, cytunodd pawb oedd yn bresennol

PENDERFYNWYD enwebu'r Cynghorydd Arwel Roberts yn gadeirydd am y flwyddyn ddinesig.

4 PENODI IS-GADEIRYDD

Holodd y cadeirydd gyda'r pwyllgor a oedd ganddynt unrhyw enwebiadau ar gyfer swydd yr is-gadeirydd ar gyfer y flwyddyn ddinesig.

Cynigiodd y Cynghorydd Arwel Roberts y dylid penodi'r Cynghorydd Ellie Chard yn is-gadeirydd ac eiliwyd y cynnig gan y Cynghorydd Cheryl Williams. Nid oedd unrhyw gynigion eraill, felly penodwyd Ellie Chard yn is-gadeirydd, cytunodd pawb a oedd yn bresennol.

PENDERFYNWYD penodi'r Cynghorydd Ellie Chard yn is-gadeirydd am y flwyddyn ddinesig

5 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Dim.

6 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod Pwyllgor Llywio'r Iaith Gymraeg a gynhaliwyd ar 15 Mawrth 2023

PENDERFYNWYD yn amodol ar yr uchod, derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod blaenorol a gynhaliwyd ar 15 Mawrth 2023 fel cofnod cywir.

7 ADRODDIAD COMISIYNYDD Y GYMRAEG 22-23

Cyn caniatáu i swyddogion gyflwyno'r adroddiad roedd y Cynghorydd Arwel Roberts eisiau diolch i'r Swyddog Iaith Gymraeg blaenorol oedd wedi gadael y Cyngor ers hynny, a'r holl waith caled ac ymroddiad a roddodd yn ei rôl, a byddai'r Cyngor yn gweld ei cholli'n fawr, cytunodd yr holl aelodau a dymunodd y gorau i'r swyddog yn ei hymdrechion yn y dyfodol.

Cyflwynodd yr Arweinydd Tîm - Cyfathrebu a Rheoli Ymgyrchoedd adroddiad comisiynydd y Gymraeg 22-23 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol) roedd yr adroddiad yn ceisio darparu diweddariad ar wiriadau cydymffurfio a gynhaliwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.

Roedd canlyniadau'r adroddiad yn adroddiad da ar y cyfan, ac roedd yr arferion da yn parhau. Cyflawnwyd y targedau a osodwyd gan y Swyddog Iaith Gymraeg blaenorol, mae dogfennau hunanasesu wedi eu gosod i alluogi pobl i ennill eu sgiliau iaith eu hunain.

Roedd yr argymhellion a osodwyd gan y comisiynydd fel a ganlyn –

- Safon 1 - Os byddwch yn cael unrhyw ohebiaeth yn Gymraeg gan berson, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oedd angen ateb), oni bai bod y person wedi dweud nad oes angen ateb yn Gymraeg. Yn ystod yr arolygon canfuwyd nad oedd yr Awdurdod yn cydymffurfio'n llawn â'r safon hon. Ni dderbyniwyd ymateb Cymraeg i e-bost ar 1/3 achlysur. Derbyniwyd ymateb yn Gymraeg ar ôl nodi hyn i'r swyddog perthnasol.
- Safon 136 - Pan fyddwch yn asesu'r angen am swydd newydd neu swydd wag, rhaid ichi asesu'r angen am sgiliau yn y Gymraeg, a'i chategoreiddio fel swydd pan fo un neu ragor o'r canlynol yn berthnasol –

- a) mae sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol.
- b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir rhywun i'r swydd.
- c) mae sgiliau yn yr iaith Gymraeg yn ddymunol; neu
- d) nid yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

Yn ystod yr arolygon canfuwyd bod rhai swyddi yn parhau i ddefnyddio "empathi at y Gymraeg" a "dangos ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg a diwylliant Cymreig yn yr amgylchedd gwaith".

Sicrhawyd yr aelodau unwaith eto bod y Swyddog Iaith Gymraeg blaenorol wedi delio â'r canfyddiadau hyn.

Trafododd yr Aelodau'r canlynol ymhellach -

- Ailddatganodd yr aelodau sut y byddent yn gweld eisiau'r Swyddog Iaith Gymraeg blaenorol, gan ddatgan eu bod yn dymuno i swyddog arall fod yn ei swydd cyn gynted â phosibl i sicrhau bod y gwaith gwych yn cael ei barhau.
- Diolchodd y pwyllgor i'r swyddogion am yr adroddiad, dywedasant fod angen cefnogaeth barhaus i'r rhai sy'n dysgu'r iaith yn y Cyngor, bod angen i'r awdurdod gynnal yr amgylchedd meithringar i'r Gymraeg i'r staff a hefyd i sicrhau'r iaith bod safonau'n cael eu bodloni a'u cynnal.
- Amlygodd yr aelodau fod swyddogion sy'n medru'r Gymraeg yn ei defnyddio'n amlach mewn cyfarfodydd a oedd yn dda i'w weld, a'u bod yn ei hannog i barhau.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor yn nodi cynnwys Adroddiad Comisiynydd y Gymraeg 22-23.

8 ADRODDIAD SICRWYDD COMISIYNYDD Y GYMRAEG 2022-23- CODI'R BAR

Cyflwynodd yr Arweinydd Tîm - Cyfathrebu a Rheoli Ymgyrchoedd Adroddiad Sicrwydd Comisiynydd y Gymraeg 2022-23 - Codi'r Bar (a gylchredwyd yn flaenorol). Hysbyswyd yr aelodau bod yr adroddiad er gwybodaeth; fodd bynnag gwnaed y pwyllgor yn ymwybodol mai'r her fwyaf oedd yn wynebu'r Cyngor oedd y gofyn am staff sy'n siarad Cymraeg, a bod angen cynyddu gwasanaethau Cymraeg y Cyngor, a'r gobaith yw y byddai'r gwaith a oedd wedi'i gynllunio gan y Swyddog Iaith Gymraeg blaenorol yn caniatáu i hyn ddigwydd y cael ei ddilyn.

Diolchodd yr aelodau i'r swyddogion am yr adroddiad, awgrymwyd bod angen bod yn gyfforddus gyda'r Gymraeg a bod angen i'r Cyngor godi hyder siaradwyr Cymraeg i ganiatáu i bobl ddefnyddio'r iaith yn amlach.

PENDERFYNWYD bod Grŵp Llywio'r Iaith Gymraeg yn nodi cynnwys Adroddiad Sicrwydd Comisiynydd y Gymraeg 2022-23- Codi'r Bar.

9 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL

Cyflwynwyd rhaglen waith y Pwyllgor i'r dyfodol i'w hystyried.

Ymddiheurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes am y rhaglen waith i'r Dyfodol wag, byddai'n gweithio gyda'r Arweinydd Tîm Cyfathrebu a Rheoli Ymgyrchoedd i weithio gyda'i gilydd i lenwi'r rhaglen waith i'r dyfodol, ond 'roedd yn hapus i gael unrhyw awgrymiadau gan y pwyllgor.

Trafododd y Pwyllgor y canlynol ymhellach -

- Awgrymodd y pwyllgor y gallai fod diweddariad ar yr Eisteddfod ryngwladol a'r Urdd, ac a oedd unrhyw ddiweddariadau, tynnodd y Cynghorydd Emrys Wynne sylw at y pwyllgor fod Sir Ddinbych yn awyddus i gynnal yr Eisteddfod yng Ngogledd y Sir ac eisiau cadw'r Eisteddfod trefnwyr yn ymwybodol o hyn.
- Cynigiodd y pwyllgor ddiweddariad ar nifer y staff sy'n siarad Cymraeg yn y Cyngor.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, derbyn a nodi Rhaglen Gwaith Cychwynnol y Pwyllgor.

Daeth y cyfarfod i ben am 10:40am